

MIKOŁAJ KOPERNIK 1473 -1543 W RESZLU

Rok 2023 na całym świecie był czczony z okazji 550-j rocznicy urodzin i 480-j rocznicy śmierci naszego Rodaka z Warmii, geniusza naukowego wszechczasów z astronomii, matematyki, medycyny, prawa, a nawet wojskowości. Obrona Olsztyna w wojnie z Krzyżakami w latach 1520-ch.. jemu zawdzięcza skuteczność. „To człowiek Renesansu”- powiedział prof. Stanisław Achremczyk.

Miasta związane z osobą M. Kopernika..Toruń (m. urodzenia), Kraków (pierwsza edukacja w l. 1491-95), włoskie uniwersytety w Bolonii (1496-1500), Padwa i Ferrara (1501-1503). Lidzbark Warmiński, Olsztyn, Frombork, to miejsca zamieszkania i służby. Uświetniano rocznice organizacją konferencji, sympozjów naukowych; muzealne ekspozycje (w Olsztynie w Zamku i w Muzeum Diecezjalnym –przebogate). Krakowski Teatr Operowy „szarpnął się” na musical pt. „MIKOŁAJOWI KOPERNIKOWI”..

Nasz mini region nie pozostawał obojętny, również aktywnie zadziałał. Na UTW w Kętrzynie już 9 lutego 2023r., godz. 10.00 odbyło się spotkanie studentów – seniorów z młodzieżą Zespołu Szkół im. M. Curie –Skłodowskiej; obszerny referat zaprezentowała pisząca te słowa Bronisława Rutkowska.

W towarzystwie Prezes UTW Jadwigi Wanago oraz Prezes TMW i ZW (tzn. Wilnian) Krystyny Dolewskiej w dniu 7 grudnia udaliśmy się do Barcian, gdzie „Akademia Seniorów” powstała na początku Roku Akademickiego 2023/2024. Aura sprawiła nam zachwycające widoki: warstewka śniegu przykryła ziemię, a szadź na drzewach tworzyła dekorację prawie teatralną. Towarzystwo Pań i Panów przemiłe, Pani Prezes ..dzielna. Obok przebogata biblioteka oczekująca czytelników, do czego słuchacze – studenci garną się zażarcie.

Ku obopólnemu zadowoleniu odwiedziliśmy w podobnym składzie UTW w Reszlu – też „młodzieniaszek” z jesieni 2023r. Dom Kultury okazały, na widowni około 100 osób wyglądających nie senioralne: wszyscy młodzi.. przynajmniej duchem. Przybyła też grupa młodzieży ze szkoły średniej. Prezes Pani KRYSZYNA KIJEWICZ rozpoczęła spotkanie.

Liczne audytorium zamieniło się w słuch. Po wielu lekturach, ostatnio wydanych książkach w roku 2023, przypadkowo w mądrej

bibliotece ZS im. Marii Curie - Skłodowskiej trafiłam na „białe kruki” – dwa tomy „Dzieł Wszystkich” Mikołaja Kopernika.

Ogromna (30cm x 20cm) księga, gruba i bardzo ciężka zawiera obszerny wstęp polskich historyków i naukowców PAN, a dalej ..

„De revolutionibus..” tzn. „O obrotach .. ręką Kopernika pisany w języku łacińskim. Część II to przekład w j. polskim powstały za czasów Jana Śniadeckiego (XIX w.)

Zachwycająca lektura, z „drżeniem serca” wertowałam te grube karty równiutkim pismem odręcznym wypełnione; już nowocześnie, nie średniowiecznym gotyckim. Wykresów i rysunków 162...

Wuj w Lidzbarku Warmińskim mieszkający Bp. Łukasz Watzenrode zmarł w 1512r, Mikołaj (jego siostrzeniec) dogorywał w Kanonii we Fromborku (1540), w kufunku spoczywało dzieło życia „De revolutionibus..” . Inkwizycja pilnowała praworządności; zakazane dzieło (mówiące o obrotach ziemi, a słońcu w centrum) groziło spalaniem na stosie, tzn. bez przelewu krwi.

Któryś z przyjaciół, z Bożą pomocą, z Witembergii gdzie od 1517r. Marcin Luter z 95 – a tezami zaistniał, spowodował przybycie w r. 1539 młodego matematyka Joachima Retyka do Fromborka. Teatr Olsztyński zaprezentował w TV sztukę .., nie jedną o dziejach astronoma, niektóre cudem obejrzałam. Młody adept nauki Joachim Retyk 25-letni i mistrz - nauczyciel 67-letni M. Kopernik przeanalizowali z kufunku wydobyte dzieło, uzgodnili jego wydanie w NORYMBERDZE. Osamotniony, wycieńczony zapracowaniem obserwacji nieba Pan Mikołaj dostał udaru; rok ciężko chorował bez opieki kochającej Anny Schilling. W maju 1543 roku nasz rodak samotnie umierał, ale jeszcze ciepły z druku w Norymberdze opasły tom zdążył przybyć.

Przyjazny Kopernikowi chełmiński Bp. Teodor Giese przygarnął liczne zbiory książkowe, przekazał je potem Retykowi.., aż dzieło życia „O obrotach..” trafiło do Uniwersytetu Kalwińskiego w Heidelbergu.

Znany nauczycielom ze studiów pedagogicznych i podręcznika „WIELKA DYDAKTYKA” czeski działacz społeczny i religijny JAN AMOS KOMENSKI (1592-1670) będąc studentem nabył to „po cenie przystępnej”. Znalazło się ono potem w Bibliotece Państwowej Muzeum Narodowego w Pradze czeskiej (1945 – 1956).

Mądry Rząd czeski (za czasów naszego PRL-u) sprezentował ten klejnot astronomiczny Uniwersytetowi Jagiellońskiemu w Krakowie; tam od 25.09.1956r. do dzisiaj się znajduje. To arcydzieło dla Biblioteki Technikum Mechanicznego w Kętrzynie (1962 – 1972) zakupiła chyba Pani Dr Gabriela Jocz – wicedyrektor, potem dyrektor (średnio kochana). Jakie piękno tworzyli ludzie! W głowie mam „obroty”..

I oto część II zasług UTW w Reszlu z wtorku 27.02.2024r. Pochodząca z tego pięknego miasta obecna Prezes TMW i ZW (Wilnian) w Kętrzynie Krystyna Dolewska rzecze: „Broniu, mam dla Ciebie fotografię pomnika w Reszlu Twego kochanego Kopernika z 1952r., później rozwalonego przez „mądrali”.

Moja siostra u jego stóp stoi wiecznie na tym zdjęciu. Widnieje napis: „...Mikołajowi Kopernikowi wdzięczni rodacy”.

Park nieduży, śliczny; nie ma śladu po cennym Koperniku (jak po Stalinie w kochanym Wilnie).

Wielce Szanowni Reszelanie, Panie Starosto, co kampanię wyborczą w dniu 27.02.2024r. o godz.12.00 odbywał.

Bardzo proszę POMNIK MIKOŁAJA KOPERNIKA z r. 1952 odbudować, wyeksponować w miejscu bardziej widocznym, może przed Ratuszem ślicznym..

Dawni mieszkańcy i władze mieli sporo wyczucia historycznego.

Również Szanowne Władze (po wyborach 7.04.2024r.) miasta Kętrzyna proszeni są MURY OBRONNE z XIV w. pamiętające Kopernika przez Panią Senior Zofię Licharewą w roku 1946 uratowane, zabezpieczyć i odrestaurować; nie czekać aż same się rozwalą (zamienią się w proch).

W piśmie z 2020r. do władz miasta i konserwatora zabytków o to prosiliśmy. Wierszyki mogą i powinni deklamować harcerze oraz uczniowie licznych szkół w Kętrzynie, władze mają „pełne ręce roboty”.

„Jak Cię widzą – tak Cię piszą” – Drodzy pragnący rządzenia, startujący w wyborach 7.04.2024r.

Dość wiecznych radnych! Czas odpocząć po 4 czy 5 kadencjach. Bolące sprawy Ukrainy potrzebują mądrego traktowania ich potrzeb zbożowych, Afryka głoduje o czym piszą misjonarze. Ukraina nas na razie chroni, takie nieugodowe wystąpienia rolników.

Dziękuję UTW w Reszlu za godzinę twórczego rozważania o Koperniku. Gratuluję pięknego balu karnawałowego, ciekawych imprez w Zamku.

MIKOŁAJ KOPERNIK ŻYĆ BĘDZIE WIECZNIE.. i nie tylko na planetach Drogi Mlecznej – naszej galaktyki

Proponuję i zachęcam nauczyć się na pamięć wiersze WŁADYSŁAWA BRONIEWSKIEGO „KOPERNIK”.

(ten wiersz załączam).

Bronisława Rutkowska

KOPERNIK

Noc roziskrzona gwiazdami, pogodna —
to pora pracy, astronom na wieży
patrzy na gwiazdy. Ręka jego chłodna
ujmuje cyrkiel, który wszechświat mierzy.

Wielki Wóz, sporo już objechał nieba,
niedługo błysnie sierp księżycy blady...
Sam przeciw gwiazdom! Odwagi potrzeba
temu, kto wnika w krążące miriady

światów i myślą je mierzy z daleka...
O, Drogo Mleczna, Plejady i Wagi!
O, Słońce! Lęka się serce człowieka.
Kopernik szepce: Odwagi, odwagi!

Myśl nieulekła ku gwiazdom się zwraca.
Szukając prawa, które wszystkim rządzi.
Cyrkiel i karta, rachunek i praca
tyle wystarcza, by w niebie nie zbłądzić.

Bledną już gwiazdy. Astronom znużony
przymknął powieki, chwilę — zda się — drzemie
nagle wprost słońce spojrzął i natchniony
zatrzymał słońce i poruszył ziemię.

UTW (sekcja lit.). Rok M. Kopernika 23.01.2023 - po 4.03.2024
 usw (ul. Asnyka). Ucn. ZS im. M. Curie.. 8.02.2023, wyct. Bron. Rutkowska
 Dzieła M. Kopernika De revolutionibus.. - O obrotach.. z Bibl. ZS im. M. Curie
 DAR CZECHÓW DLA POLSKI 1956 (uJ)
 Dorota Urbanowicz - przewodn. sekcji
 Jadwiga Janago Przew

Rezerw. pomnik M. Kopernika (rok 1952 .. ?)

Br. D. nie zagierać kóp.. sob. 24.02.2024g. 1312)

Dar Krystyny Dolewskiej

al. Bronisławy

Pukl. (. 02.2